

Verksamhetsplan

2017

Västra Söders
förskolor

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	3
1. Ett Stockholm som håller samman	11
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	11
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	18
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	19
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	19
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	20
2.5 Stockholms miljö är giftfri	21
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	22
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	23
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	23
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	24
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	24
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	25
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	29
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	30
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	32
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	33
Uppföljning av ekonomi.....	34
Resursanvändning	34
Budget 2017	34
Övriga frågor	34

Inledning

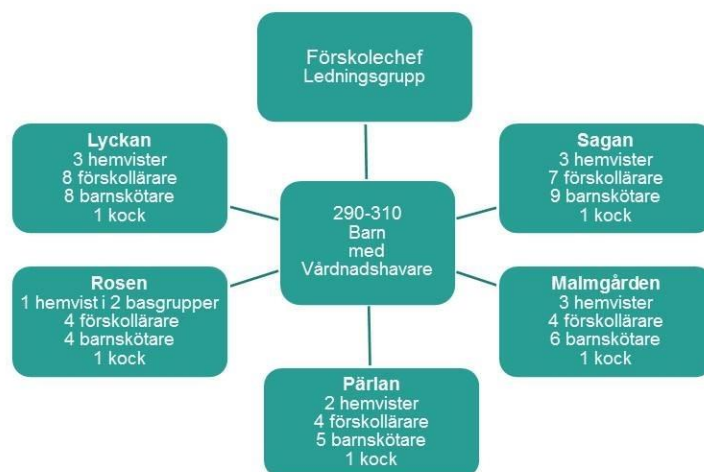
Målgrupp och styrande dokument

Förskolan är en egen skolform som vänder sig till barn mellan 1 och 6 år. Till Västra Söders förskolor är även barn till vårdnadshavare som endast önskar allmän förskola 15 timmar i veckan för barn mellan 3 – 6 år välkomna.

Förskolans styrdokument är: Barnkonventionen, Skollagen, Läroplan för förskolan, Stockholm stads förskoleprogram-Framtidens förskola, Diskrimineringslagen, Södermalms stadsdelsnämnds verksamhetsplan, Västra Söders förskolors verksamhetsplan.

Organisations- och ledningsstruktur

I Västra Söders förskolor ingår förskolorna Lyckan, Malmgården, Pärlan, Rosen och Sagan. Enheten har ett inskrivningstal som kan variera mellan 290 – 310 över tid, för att matcha kö och behov av förskoleplatser olika tider under året. Barnens ålder, förskolornas utrymmen och val av verksamhet är avgörande för gruppernas storlek och personaltäthet. Som vårdnadshavare har du rätt till att ha ditt barn på förskolan inom det som kallas för ramtid. Ramtiden är den maxtid en förskola måste hålla öppet om det finns ett behov av det och är mellan klockan 06.30 och 18.30 alla helgfria vardagar förutom julafton, midsommarafton och nyårsafton. Barn till vårdnadshavare som är föräldralediga har rätt till heltid.

Förskolechef

- Övergripande ansvar för personal, arbetsmiljö och budget.
- Pedagogiskt huvudansvar för Västra Söders förskolor.
- Pedagogisk handledare för förskolorna Sagan, Malmgården och Rosen
- Huvudansvar för att verksamheten utvecklas i enlighet med visioner, styrdokument och brukarnas behov.

Biträdande förskolechef

- Pedagogisk handledare för förskolorna Lyckan och Pärlan.
- Mentor för nyutexaminerade förskollärare.
- Friskvårdsgrupp.
- Central utvecklingsgrupp.

Administrativ assistent

- Inköpsansvarig.
- Fakturahandläggare.
- Frånvarorapportering, personalstöd för rapportering.
- Anordnarwebben/barnplaceringar, avtalstider.
- Statistik.
- Administrationsstöd för förskolechef och medarbetare.
- Rapportering till stadsdelsförvaltningen.

IT- och kommunikationsansvarig

- Ansvar för externa hemsidor och förskolans intranät.
- Användarstöd IT, behörig beställare, kontaktperson för förvaltningens IT-samordnare.
- Kommunikationsstöd för förskolechef och medarbetare.
- Dokument, text och layout.
- Matnätverk.

Arbetsplatsledare

- Har det övergripande ansvaret för det vardagliga arbetet på respektive förskola.
- Deltar i enhetens utvecklingsarbete.

Våra brukare/kunder är barn mellan 1-6 år och deras vårdnadshavare och vårt arbetssätt syftar till att ge barnen en verksamhet där omsorg och lärande bildar en helhet. Tiden på förskolan ska stimulera barnens utveckling och lärande och samtidigt vara rolig, trygg och hälsosam. Enhetens ledord **delaktighet**, **inflytande** och **meningsfullhet** är kännetecknande för verksamheten. Barnens behov och intressen styr utformningen av miljön och planeringen av

den pedagogiska verksamheten och den är föränderlig utifrån de behov som finns i barngrupperna just nu. Förskolan serverar mat som är lagad från grunden, med en hög andel ekologiska livsmedel. Alla kök är KRAV-certifierade på nivå 2. Det innebär att de måste ha minst 50 % ekologiska livsmedel (varav 50 % är KRAV-märkta) men alla kök har högre, ca 75 – 85 %. Kosten är en viktig del på förskolan och även köket är ett ”pedagogiskt rum”. Maten är vällagad, varierad och hälsosam och vår målsättning är att väcka barnens lust att upptäcka nya smaker och att de får ett stort ”smakförråd” med sig från tiden på förskolan. Genom ”Matkunskap” får barnen också både praktisk och teoretisk kontakt med ämnet. Alla kök har tre vegetariska dagar i veckan.

Vi vill, i samarbete med barnens vårdnadshavare, skapa bästa möjliga förutsättningar för varje barns utveckling och vårdnadshavarna får kontinuerlig information om våra aktiviteter och arbetssätt. Via förskolans intranät förmedlas grundplanering och informationsbrev samt informationsbrev från köket, som berättar om förskolans arbete. Varje hemvist, förskolornas kök och enheten har ett Instagramkonto. Hemvisternas konton är slutna och där kan vårdnadshavarna ta del av barnens aktiviteter när det passar dem och de kan även bidra till samtal hemma och stödja barnens vilja att berätta. Kökens gemensamma och enhetens konton är öppna för att sprida matglädje och presentera Västra Söders förskolors arbete med Vision 2040 för medborgarna. Information om hur man når de öppna kontona finns på sidan Jämför Service på Stockholm stads hemsida.

Enheten har en organisation för det systematiska kvalitetsarbetet. Det finns gemensamma uppföljningsunderlag som säkerställer en likvärdig kvalitet på alla förskolor och sparar tid genom att arbetssättet är tydligt för alla medarbetare. Grundplaneringen används även, tillsammans med den pedagogiska dokumentationen, som ett verktyg för utvärdering tillsammans med barnen för att säkerställa verksamhetens arbete med de olika målen. Tre gånger per år genomförs en utvärdering genom WKI. Som underlag använder förskolan bland annat observationer, pedagogisk dokumentation och samtal. Vi kommer under året att implementera ett gemensamt verktyg, i programmet OneNote, som ska vara en hjälp i arbetet med pedagogisk dokumentation och kvalitetsssäkring. Vårdnadshavarnas åsikter följs upp genom att förskolan arbetar med resultatet från Stockholm stads årliga förskoleundersökning, för att identifiera utvecklingsområden. Förutom terminsmöten (föräldramöten) där pedagogerna informerar om sitt arbete och tar upp frågor som vårdnadshavarna önskar samtala om har vi också dialogmöten där vårdnadshavare, förskolechef och biträdande förskolechef träffas för en dialog om det pedagogiska uppdraget i förskolan och aktuella vardagsfrågor. Medarbetarna ser både enheten Västra Söders förskolor och den enskilda förskolan som ”en förskola – ett arbetslag” och samarbetar med varandra. Genom denna ”vikänsla” utnyttjas våra resurser på bästa sätt. Förskolans lokaler och medarbetarnas olika kompetenser tas tillvara i hela enheten och vi delar med oss av vår kunskap och kompetens och lär av varandra i alla våra forum; möten på den enskilda förskolan, arbetsplatsträffar och planeringsdagar. Medarbetare anställs i enheten och är öppna för att arbeta på alla förskolor vilket ger en flexibilitet i organisationen som gynnar både förskolan och medarbetaren. Vi har flera erfarenheter av att ett byte inom enheten har gett en ökad kvalitet för barnen och en utveckling hos den enskilde medarbetaren. Vi samverkar med andra förskolor, stadsdelsförvaltningens administration och externa aktörer och deltar i kompetensutveckling och nätverk som bidrar till utveckling av det pedagogiska arbetet. Miljön utgår från barnens behov och intressen och är tillgänglig, utmanande och utvecklande och ger förutsättningar för barnens egna initiativ och meningsskapande utifrån läroplanen. IT (informationsteknik) används i det pedagogiska arbetet med barnen, för dokumentation av verksamheten och i

dialogen med vårdnadshavarna. Enheten har köpt in ett antal lärplattor (Ipad) och några medarbetare från varje förskola har gått en IKT-utbildning (informations- och kommunikationsteknik) på Medioteket som fokuserar på lärplattan som ett pedagogiskt verktyg. Förskolan har en organisationsstruktur med rutiner och riktlinjer på intranätet och sparar gemensamma dokument i kataloger som alla medarbetare kan ta del av.

Enheten har påbörjat ett arbete med att ta fram en deklARATION för enhetens ledord Delaktighet, Inflytande och Meningsfullhet. Under 2017 kommer en grupp pedagoger, tillsammans med förskolechef och biträdande förskolechef, att reflektera över **hur** vi uppnår delaktighet, inflytande och meningsfullhet både för barn, för vårdnadshavare och för medarbetare. Vi kommer även att inkludera vårdnadshavarna i det arbetet genom samtal på varje förskolas dialogmöten vår- och hösttermin.

Analys 2016 och framåtblick

Måluppfyllelsen för läroplansområdena med utgångspunkt från enhetens verksamhetsplan 2016

- ***Alla barn ges förutsättningar för fortsatt utveckling, lek och lärande.***
Det tematiska arbetssättet genomsyrar inte hela verksamheten. Området utveckling, lek och lärande vävs inte in i hela verksamheten på det sätt som krävs för att uppnå målet. Vi ser en utveckling av dokumentationsarbetet, men dokumentationen används fortfarande inte som underlag för ett fördjupat lärande, i alla arbetslag. Barnen delas ofta in i mindre grupper, vilket ger dem större möjligheter till att utveckla sina tankar och idéer.
- ***Alla barn har en positiv upplevelse av kost, rörelse och hälsa.***
Målet är uppnått, förutom på en förskola där samarbetet mellan kockarna och pedagogerna inte har fungerat. Där samarbetet har fungerat som beskrivs i verksamhetsplanen ser vi att det har lett till att kockarna involveras alltmer i det pedagogiska arbetet, vilket bidrar till att ge barnen ett mer mångfacetterat lärande. Flera pedagoger har utbildats i "Mini-Röris" och det används på alla förskolor.
- ***Alla barn ska ges möjlighet att utveckla sitt intresse för matematik, naturvetenskap och språk.***
Områdena har inte vävts in i det temainriktade arbetet och medarbetarnas egen bedömning är att de inte når målen för matematik och språkutveckling. Språkprojektet har inte gett förväntat resultat. Bokombuden har inte varit drivande i att utveckla läsmiljöerna och integrera litteraturen i projekt- och temaarbeten.
- ***Alla barn ska ha tillgång till goda pedagogiska miljöer både inom och utomhus.***
Arbetet med att utveckla de pedagogiska miljöerna gör att alla barn har tillgång till miljöer inomhus som stöder utveckling och lärande. Även utomhusmiljöerna har utvecklats, men inte i lika hög grad.
- ***Alla barn ges möjlighet att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar.***
Arbetet med de demokratiska värderingarna har varit intensivt under året. Arbetslagen

har fokuserat på barns rättigheter och social och emotionell utveckling bl.a. genom att använda materialen Start och Stegvis och Babblarna, samt olika läromedel som stöd i arbetet med Barnkonventionen.

Kompetensutveckling med förskolans demokratiuppdrag som genomgående tema har pågått under hela året.

- ***Vårdnadshavare och förskola har goda former för samverkan.***

Kommunikationen med vårdnadshavarna har inte fungerat enligt anvisningarna i verksamhetsplanen. Utskick av informationsbrev och grundplanering och den dagliga dialogen vid lämning och hämtning har inte varit tillfredställande, på alla hemvister. Inskolningar, utvecklingssamtal, terminsmöten och dialogmöten har genomförts enligt plan.

Sammanfattande analys av måluppfyllelsen

Vår analys visar att enheten har en god måluppfyllelse, men vi ser variationer mellan förskolorna. I förskoleundersökningen, GUF och WKI kan vi, genom de skiftande resultaten, både identifiera flera faktorer och arbetssätt som har varit framgångsrika och faktorer som bidragit till en lägre måluppfyllelse och arbetssätt som behöver förändras. Förskolechefens samtal med varje medarbetare och samtalen under enhetens utbildning tillsammans med Elisabeth Arnér bidrar även till helhetsbilden av enhetens kvalitet. I förskoleundersökningen ser vi att vårdnadshavarnas och medarbetarnas syn på verksamheten inte överensstämmer på alla förskolor. Vårdnadshavarnas mer negativa bedömning anser vi beror på att en av enhetens förskolor, under det senaste året, haft problem med att få stabilitet i personalgruppen och att det på en annan förskola har funnits en upplevelse av otrygghet på grund av bristande organisation runt barn i behov av särskilt stöd. Resultaten för pojkar respektive flickor i årets förskoleundersökning visar att det har skett en utveckling. Vi ser att det finns en något högre nöjdhet bland flickors vårdnadshavare, men inom några områden är det tvärtom och skillnaderna är små. Det kopplar vi till varje förskolas arbete med likabehandlingsplanerna där genusperspektivet har valts som fokusområde.

Utvecklingen av de pedagogiska miljöerna har fortsatt och ökat barnens förutsättningar för lek och lärande, vilket syns i dokumentationer och observationer.

Faktorer som bidragit till en god måluppfyllelse

En stabil personalgrupp med kompetent personal i olika åldrar bidrar till att enhetens strukturer fungerar vilket ger en arbetsmiljö där fokus ligger på det pedagogiska arbetet i samverkan med hemmet. Den löpande kommunikationen med vårdnadshavarna genom informationsbrev, grundplanering och dokumentation fungerar som beslutats, på de flesta av enhetens hemvister, och ger överlag en högre nöjdhet hos vårdnadshavarna, men särskilt inom områdena "samverkan med hemmet" och "kost, rörelse och hälsa".

Pedagogernas förmåga att dela in barnen i mindre grupper och barnens utrymme att själva dela in sig i olika grupper efter intresse och behov ger större möjligheter för utveckling, lek och lärande.

Det ökade samarbetet mellan enhetens förskolor gör att både goda och dåliga exempel blir synligare, vilket bidrar till en ökad öppenhet för förändringar som leder till utveckling.

Kompetensutvecklingen tillsammans med Elisabeth Arnér som har barns delaktighet och inflytande som övergripande tema har lett till ändrade synsätt/arbetsätt som bidrar till bättre måluppfyllelse på alla områden. Något som har överraskat oss är i hur hög grad det tidigare värdegrundsarbetet har levt kvar i organisationen, trots att det på en del förskolor endast är någon enstaka medarbetare kvar, som deltog då. Det har inneburit att utbildningen har kunnat

starta på en högre nivå och har lett till fördjupning, särskilt när det gäller arbetet med demokratiuppdraget.

Svårigheter som påverkat måluppfyllelsen

Hög personalomsättning på en av enhetens förskolor och en hög sjukfrånvaro som inneburit många vikarier eller brist på personal har försämrat förutsättningarna för att nå målen.

Medarbetare och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron är fortfarande hög. Vi ser att det finns en skillnad när vi jämför i procent för kvinnor och män. Kvinnorna har en betydligt högre sjukfrånvaro. Förskolechefen arbetar enligt Stockholm stads rehabiliteringsplan vi arbetar för att nå årsmålet på 2,4 %. Enhetens friskvårdsgrupp arbetar med att identifiera behov och skapa aktiviteter för att öka trivselen på varje förskola har under 2016 träffats en gång per månad för att få större utrymme för reflektion och planering. Gruppen kommer under 2017 att presentera en arbetsplan för att öka ”frisknärvaron”. Trots hög sjukfrånvaro anser vi generellt att vi har en god arbetsmiljö genom att enheten har en tydlig struktur och organisation som underlättar arbetet. Behovet av många vikarier har betydelse för kvalitén och kontinuiteten men vi arbetar aktivt för att påverkan ska bli så liten som möjligt genom att alla förskolor i enheten samarbetar med varandra och att vi i största möjliga mån använder redan kända vikarier. Den nya modellen för APT (arbetsplatsträffar), som vi har börjat med den här terminen, där fyra förskolor alltid har möten tillsammans med en annan förskola – Sagan och Malmgården, Pärlan och Rosen – har fallit väl ut när det gäller ett ökat utbyte av erfarenheter och kunskaper och att man oftare vänder sig till kollegor på de andra förskolorna när man söker lösningar inom olika områden. Den här förändringen inkluderar även Lyckan, trots att de fortfarande har eget APT. Det här sättet att arbeta stärker, tillsammans med andra gemensamma forum och aktiviteter, alla medarbetares känsla för Västra Söders förskolor som en enhet. Däremot visar förskolechefens utvärdering att en del frågor som hör hemma på APT inte tas upp i det stora forumet och har med anledning av det förändrat organisationen för 2017 till att varje förskola har enskilt APT. De positiva erfarenheterna från kompetensutvecklingen gör att vi under 2017 kommer att ha bokseminarium i anslutning till APT, där vi alla på Västra Söders förskolor kommer att läsa samma litteratur; ”De yngsta barnen och läroplanen” av Lena Edlund och ”Pedagogisk miljö i tanke och handling” av Linda Linder.

Prioriterade områden 2017

Utvecklingsområden på enhetsnivå

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet av den pedagogiska verksamheten så att det finns en planerad verksamhet under hela dagen där aktuella teman utgör en röd tråd och där läroplanens alla målområden vävs in i det temainriktade arbetet fullt ut. Vi behöver även utveckla våra arbetssätt för att synliggöra barnens fördjupade lärprocesser i det tematiska arbetssättet med hjälp av ett processinriktat arbete tillsammans med barnen avseende dokumentation, utvärdering och utveckling. Till hjälp i det arbetet används digitala verktyg – lärplattor, datorer och kameror.

Malmgården

Utvecklingsområde 1: Pedagogisk dokumentation och dokumentation till vårdnadshavare.

Mål: Pedagogisk dokumentation ger underlag till reflektioner som bidrar till utveckling och synliggör verksamheten för vårdnadshavarna.

PärLAN***Sjöhästen***

Utvecklingsområde 1: Matematisk utveckling.

Mål: Genom att området vävs in i det temainriktade arbetet utvecklar barnen sin matematiska förmåga. **Utvecklingsområde 2:** Skapande verksamhet och olika uttrycksformer.

Mål: Med hjälp av olika uttrycksformer utvecklar barnen sin förmåga att förmedla sina upplevelser och tankar.

Delfinen

Utvecklingsområde 1: Naturvetenskap och teknik.

Mål: Barnens tänkande om teknik och naturvetenskapliga fenomen fördjupas och används aktivt i ett utforskande och temainriktat arbetssätt.

Utvecklingsområde 2: Trygghet.

Mål: Hemvisten har en organisation som främjar arbete i mindre grupper och skapar lugn och ro både inom- och utomhus.

Rosen

Utvecklingsområde 1: Naturkunskap.

Mål: Barnens tänkande om naturvetenskapliga fenomen fördjupas och används aktivt i ett utforskande och temainriktat arbetssätt.

Utvecklingsområde 2: Införa logisk/matematisk förmåga i aktiviteterna.

Mål: Området vävs in i det temainriktade arbetet fullt ut.

Utvecklingsområde 3: Språklig stimulans i verksamheten genom sång, rim, ramsor och språkbruk.

Mål: Barnens språk och kommunikation, samt läs- och skrivutveckling utmanas medvetet utifrån barnens intressen och förmågor.

Sagan***Trollet***

Utvecklingsområde 1: Pedagogisk miljö och material.

Mål: Den pedagogiska miljön uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.

Utvecklingsområde 2: Likabehandling och normkritik.

Mål: Alla barn ges lika möjlighet att utvecklas oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.

Utvecklingsområde 3: Matematisk utveckling.

Mål: Genom att området vävs in i det temainriktade arbetet utvecklar barnen sin matematiska förmåga.

Spöket

Utvecklingsområde 1: Matematisk utveckling.

Mål: Genom att området vävs in i det temainriktade arbetet utvecklar barnen sin matematiska förmåga.

Utvecklingsområde 2: Pedagogisk miljö och material.

Mål: Den pedagogiska miljön uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.

Lyckan

Fyrklövern**Utvecklingsområde 1:** Pedagogisk miljö och material.**Mål:** Den pedagogiska miljön uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.**Utvecklingsområde 2:** Språklig och kommunikativ utveckling.**Mål:** Barnens språk och kommunikation, samt läs- och skrivutveckling utmanas medvetet utifrån barnens intressen och förmågor.**Utvecklingsområde 3:** Matematisk utveckling.**Mål:** Genom att området vävs in i det temainriktade arbetet utvecklar barnen sin matematiska förmåga.***Svalan Röd och Hästskon*****Utvecklingsområde 1:** Pedagogisk miljö och material.**Mål:** Den pedagogiska miljön uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.**Utvecklingsområde 2:** Pedagogisk dokumentation.**Mål:** Pedagogisk dokumentation ger underlag till reflektioner som bidrar till utveckling och synliggör verksamheten för vårdnadshavarna.***Svalan Orange*****Utvecklingsområde 1:** Pedagogisk miljö och material.**Mål:** Den pedagogiska miljön uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.**Utvecklingsområde 2:** Språklig utveckling.**Mål:** Barnens språk och kommunikation, samt läs- och skrivutveckling utmanas medvetet utifrån barnens intressen och förmågor.**Utvecklingsområde 3:** Naturvetenskap och teknik.**Mål:** Barnens tänkande om teknik och naturvetenskapliga fenomen fördjupas och används aktivt i ett utforskande och temainriktat arbetssätt.**Förskolornas kök****Utvecklingsområde 1:** Matkunskap.**Mål:** Teori och praktik kombineras så att man arbetar med förskolans målområden, kopplar råvaror till maträtter, inkluderar traditioner och teman och ökar barnens kunskap om KRAV. Punkten ”Köket” på APT används till att i samråd med pedagogerna planera för kommande fokusområden.**Utvecklingsområde 2:** Kommunikation med vårdnadshavarna.**Mål:** En direkt och förtroendefull kontakt med vårdnadshavarna som bygger på dialog och information.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	41 %	41 %	Tertial
 Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	4 %	Öka	År
 Andel nöjda föräldrar	87 %	87 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År
 Svarefrekvens på förskoleundersökningen	80 %	80 %	År

Nämndmål:

Barn är i goda pedagogiska miljöer både inom- och utomhus i förskolan

Beskrivning

Barnens utveckling och lärande sker i samspel med omgivningen. Barngruppens storlek och sammansättning varierar under dagen beroende av verksamhetens innehåll och aktivitet. Förskolans organisation säkerhetsställer en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller en hög kvalitet.

Den pedagogiska inom- och utomhusmiljön är utformad med utgångspunkt från läroplanens läroområden, erbjuder ett rikt och varierat material samt är estetiskt utformad. Barnens intressen och frågeställningar är synliga i miljön. Miljön är också genomtänkt ur ett genus- och likabehandlingsperspektiv och synliggör kulturella olikheter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Personalens självvärdering av pedagogisk miljö och material enligt kvalitetsindikatorn	3,8		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetet inom förskolan sker med ett genus- och likabehandlingsperspektiv	2017-01-01	2017-12-31
Dagen organiseras så att omsorg och lärande bildar en helhet.	2017-01-01	2017-12-31
Förskolan gör kemikaliesmarta val vid inköp av pedagogiskt material.	2017-01-01	2017-12-31
Förskolan organiserar en tilltalande och tillgänglig pedagogisk miljö för alla barnen.	2017-01-01	2017-12-31
Förskolans organisation formas för att säkerhetsställa en likvärdig förskola	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
som är trygg, säker och håller en hög kvalitet.		
Organisera och strukturera så att förskolan använder inom- och utomhusmiljöerna för lärande på ett mer flexibelt vis.	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barns lärande stöds av förskolans pedagogiska miljöer - såväl inom- som utomhus

Förväntat resultat

Medarbetarnas bedömning av "pedagogisk miljö och material" är 3,8 på en femgradig skala.

Arbetsätt

Förskolan har en inomhus- och utomhusmiljö som är utformad så att barnen ges möjlighet att pröva, utforska, experimentera, leka, skapa och konstruera. Den ger möjlighet till både livliga och lugna aktiviteter och stöder det tematiska arbetssättet. På alla förskolor finns en tydlig planering för hur gården används för olika pedagogiska aktiviteter under hela dagen.

Miljöer och material är valt ur ett normmedvetet perspektiv och digitala verktyg och medier är viktiga inslag i de pedagogiska miljöerna.

Medarbetarna dokumenterar, observerar och utvärderar kontinuerligt den pedagogiska miljön med hjälp av verktygen för dokumentation och utvärdering i programmet OneNote, så att den kan förändras efter barnens behov.

Barnen är aktivt delaktiga både i planering och utformning av den pedagogiska miljön och vårdnadshavarnas delaktighet säkerställs genom samtal vid introduktion, terminsmöten och utvecklingssamtal.

Resursanvändning

Litteratur används som inspiration och handledning för att utveckla förskolans pedagogiska miljöer.

Förskolorna i enheten samarbetar för att utveckla de pedagogiska miljöerna och enhetens inventarier och material används som resurser som delas av alla förskolor utifrån de behov som finns på varje förskola just nu.

Uppföljning

Observationer av hur miljö och material används och pedagogisk dokumentation är underlag för utvärdering och analys av den pedagogiska miljön på APT och arbetslagsmöten.

Utvärderingsverktyget WKI används kontinuerligt för att säkerställa måluppfyllelsen.

Resultatet från förskoleundersökningen används som underlag för utveckling.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet med miljön genom att:

Utveckla utomhusmiljön så att det finns ett stationssystem på förskolans gård som stöder barnens möjligheter till utveckling och lärande i olika aktiviteter.

Fortsätta arbetet med att utveckla arbetssätt för användningen av digitala verktyg och medier.

Använda observationer och pedagogisk dokumentation som underlag för utveckling av den pedagogiska miljön.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Pedagogiska miljöer utomhus	2017-01-09	2017-12-29

Nämndmål:

Barnen leker, lär och utvecklas i förskolan

Beskrivning

Förskolans pedagogiska miljöer ger barnen förutsättningar att utvecklas i goda lek- och lärandemiljöer. Miljöerna i förskolan är väl genomtänkta både inom- och utomhus och ger barnen möjlighet till förståelse för matematik, naturvetenskap och språk. IKT (informations- och kommunikationsteknik) är ett av redskapen för detta.

Den pedagogiska dokumentationen synliggör barnens frågor, förändrade lärande och ligger till grund för fortsatt uppföljning, utvärdering och utveckling. Förskolans arbete utgår från ett medvetet genus- och likabehandlingsperspektiv och ett interkulturellt förhållningssätt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel förskolor som använder pedagogisk dokumentation för att synliggöra barnens lärande.	90 %		År
♀ Andel nöjda vårdnadshavare avseende utveckling och lärande (FU)	82 %		År
Personalens självvärdering av "barns språkliga och kommunikativa utveckling" enligt kvalitetsindikator	4		År
Personalens självvärdering under området "barns matematiska utveckling" enligt kvalitetsindikator	3,8		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barn och vårdnadshavare medverkar i framtagandet av lika behandlingsplanen	2017-01-01	2017-12-31
Förskolorna arbetar med pedagogisk dokumentation i digital form.	2017-01-01	2017-12-31
Implementering av den pedagogisk deklARATION på förskolorna.	2017-01-01	2017-12-31
Södermalms förskolor ska arbeta för att hitta former för att arbeta för en vetenskaplig förankring och beprövad erfarenhet	2016-01-01	2017-12-31
Utbildning sker förskolevis gällande kränkande behandling i syfte att säkra processen.	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barnen visar grundläggande förmågor för fortsatt utveckling, lek och lärande.

Förväntat resultat

90 % av barnen visar grundläggande förmågor för fortsatt utveckling, lek och lärande (Utveckling och Lärande).

82 % av vårdnadshavarna är nöjda med hur förskolan arbetar med barnens utveckling och lärande.

Personalens självvärdering av "barns språkliga och kommunikativa utveckling" enligt WKI är 4.

Personalens självvärdering under området "barns matematiska utveckling" enligt WKI är 3.8.

Arbetsätt

I det tematiska arbetsättet som utgår från barnens intressen får ämnesområdet genomsyra hela verksamheten, så att en fördjupning av kunskaper och färdigheter kommer till stånd hos barnen. Med hjälp av dokumentation reflekterar och utvärderar pedagogerna tillsammans med barnen för att utveckla och driva arbetet framåt med utgångspunkt från vad barnen blir nyfikna på.

Det finns en planerad verksamhet under hela dagen där det aktuella temat löper som en röd tråd i aktiviteter, miljö och material.

På eftermiddagen kompletteras förmiddagens arbete med inspiration till fördjupning av lärandet. Det sker genom reflektion med hjälp av dokumentation och genom olika skapande verksamheter och uttrycksformer.

Genom att vara närvarande i leken och dela in barnen i mindre grupper stöder pedagogerna barnen i de processer som stimulerar kommunikation och fantasi och förmågan att samarbeta och lösa problem. De får möjlighet att utveckla tankar och idéer till lek och skapande och de gör språkliga erövringar och utvecklar sitt tänkande.

Arbetet med matematik och språkutveckling är prioriterade områden som vävs in i arbetet med olika teman.

Resursanvändning

Medarbetarnas kompetens och engagemang, tillsammans med barnens nyfikenhet och lust att lära, är förskolans viktigaste resurs.

Miljön är utformad så att barnen ges möjlighet att pröva, utforska, experimentera, leka, skapa och konstruera och ger utrymme för både livliga och lugna aktiviteter.

Det finns ett rikt utbud av olika sorters verktyg och material som både stöder och underlättar det pedagogiska arbetet.

I det tematiska arbetet introducerar pedagogerna nya uttrycksformer, verktyg, material och tekniker.

Digitala verktyg och medier används av barnen tillsammans med medarbetarna i syfte att utforska, fördjupa kunskap och att dokumentera aktiviteter och lärande.

Uppföljning

I verktyget OneNote arbetar vi med pedagogisk dokumentation och uppföljning enligt "det pedagogiska året".

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Utveckla planeringen av den pedagogiska verksamheten så att det finns en planerad verksamhet under hela dagen där aktuella teman utgör en röd tråd.

Använda det tematiska arbetsättet i arbetet med förskolans olika målområden.

Kommunikation och reflektion genom grundplanering, informationsbrev och pedagogisk dokumentation i verktyget OneNote.

Fortsätta arbetet med att utveckla arbetsätt för användningen av digitala verktyg som ett pedagogiskt verktyg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utveckling, lek och lärande	2017-01-09	2017-12-29

Nämndmål:

Barns livschanser är jämlika

Beskrivning

Verksamheterna värnar om barnets rättigheter och bidrar till att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn lika goda möjligheter oavsett bakgrund. Varje förskoleenhet har ett barnombud som samarbetar med Ersta Vändpunkt när vårdnadshavare har missbruksproblematik.

Familjer som söker ekonomiskt bistånd får rätt insats för att uppnå egen försörjning. Föräldrar till barn i åldrarna 3–12 år erbjuds ABC-föräldrastöd.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Föräldrar ska ges möjlighet att delta i ABC-utbildning	2016-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolorna ger alla barn lika möjligheter oavsett bakgrund.

Förväntat resultat

Verksamheterna värnar om barnets rättigheter och bidrar till att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn lika goda möjligheter oavsett bakgrund.

Förskoleenheten har ett barnombud som samarbetar med Ersta Vändpunkt när vårdnadshavare har missbruksproblematik.

Arbetsätt

Arbetslagen planerar sin verksamhet utifrån barnens behov och intressen. Barnen är aktivt delaktiga i reflektion och utvärdering för att skapa meningsfullhet, för varje barn.

När ett barn har behov av särskilt stöd arbetar arbetslagen efter de rutiner som finns i enheten så att barnet får ett stöd som utformas med hänsyn till egna behov och förutsättningar så att det kan utvecklas så långt som möjligt.

Resursanvändning

Förskolans främsta resurs är medarbetarna. Deras kompetens och vårdnadshavarnas kunskaper om det egna barnet ger förutsättningar för en verksamhet som gynnar barnet oavsett bakgrund.

Uppföljning

Vi följer upp arbetet med att ge alla barn lika möjligheter oavsett bakgrund genom att kontinuerligt utvärdera grundplaneringar och pedagogisk dokumentation tillsammans med barnen.

Tre gånger per år använder vi utvärderingsverktyget WKI och resultatet från förskoleundersökningen, för att följa upp målet.

Vårdnadshavarna erbjuds minst ett utvecklingssamtal per termin, vid behov oftare.

Utveckling

Vi behöver utveckla medvetenheten om "det relationella perspektivet" i det dagliga arbetet för att säkerställa att alla barn får utvecklas så långt som möjligt.

Nämndmål:

Vårdnadshavare och förskolans samverkan är god

Beskrivning

Vårdnadshavarna blir bemötta på ett respektfullt sätt och ges möjlighet att vara delaktiga och ges inflytande i verksamheten. Minst en gång per termin erbjuds utvecklingssamtal.

Förskolan kommunicerar med vårdnadshavarna muntligt och informerar skriftligt om förskolans mål och arbetssätt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som fått information om förskolans mål och arbetssätt.	86 %		År
♀ Andel vårdnadshavare som känner sig välkomna att ställa frågor och synpunkter på verksamheten.	84 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna informerar vårdnadshavarna om mål och arbetssätt via bland annat informationsbrev.	2017-01-01	2017-12-31
Vårdnadshavarna görs delaktiga i utformningen av förskolans lika behandlingsplan.	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Vårdnadshavare och förskola samverkar för barnets bästa.

Förväntat resultat

86 % av vårdnadshavarna har fått information om förskolans mål och arbetssätt.

84 % av vårdnadshavarna känner sig välkomna att ställa frågor och synpunkter på verksamheten.

Arbetssätt

När ett barn ska börja på förskolan skickar vi, per post, ut en inbjudan till ett informationsmöte och information om hur introduktionen går till.

På informationsmötet får vårdnadshavarna en "introduktionsmapp" med information och dokument som rör förskolan.

Vid introduktionen deltar vårdnadshavarna aktivt, vilket gör att barnen introduceras in direkt i verksamheten. Vårdnadshavarna är, tillsammans med sitt barn, delaktiga hela perioden som pågår under 3-5 dagar i följd, vid behov längre.

2-3 veckor efter introduktionen har en pedagog ett uppföljningssamtal med varje familj.

Inför terminsmöten och dialogmöten bjuder vi in vårdnadshavarna att komma med förslag på frågor de vill ta upp. På vårens terminsmöte synliggörs arbetet kopplat till läroplanen och på

höstens möte följs resultatet från förskoleundersökningen upp i en dialog med vårdnadshavarna.

Dialogmötet, där förskolechef och biträdande förskolechef deltar, fokuserar på aktuella vardagsfrågor på förskolan samt pedagogiska diskussioner kopplat till förskoleundersökningen.

Vi är tydliga med förskolans mål och via vårt intranät får vårdnadshavarna på varje hemvist varje/varannan vecka en grundplanering där det planerade pedagogiska arbetet redovisas. På så sätt kan de tydligt följa förskolans arbete med de olika delarna i vårt uppdrag och också lättare ställa frågor och bidra med idéer om och synpunkter på verksamheten. Som komplement till grundplaneringen får de också ett informationsbrev minst en gång i månaden där vi på ett mer djupgående sätt beskriver förskolans arbete med målen i läroplanen. Även köken skickar ut ett informationsbrev varje månad där vårdnadshavarna får information om kosten, kockarnas pedagogiska arbete, KRAV-information och efterfrågade recept. Vårdnadshavarna inbjuds till ett utvecklingssamtal per termin men är informerade om att det finns utrymme för ytterligare samtal.

Barnens vardag på förskolan dokumenteras tillsammans med barnen själva genom texter, bilder och utställningar i förskolans lokaler. Stockholm stads årliga förskoleundersökning används av arbetslagen när de utvärderar och planerar verksamheten. Den ger möjlighet att se och reflektera över vårdnadshavarnas åsikter och används i arbetet med att förbättra både innehåll och organisation för att utveckla verksamheten.

Resursanvändning

Förskolans främsta resurs är medarbetarna. Deras kompetens och vårdnadshavarnas kunskaper om det egna barnet ger förutsättningar för en god samverkan som gynnar barnet. Pedagogerna använder verktyget OneNote för dokumentation och uppföljning bl.a. för att kommunicera det enskilda barnets utveckling under förskoletiden.

På varje förskolas intranät finns styrdokument/handlingsplaner och annan information tillgänglig för vårdnadshavarna.

Uppföljning

Förskoleundersökningen och WKI används för att följa upp målet.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Implementera verktyget OneNote så att det fullt ut blir ett verktyg i dialogen med vårdnadshavarna.

Fortsätta arbetet med det professionella förhållningssättet.

Ta fram en deklARATION för hur arbetet ska bedrivas så att vi uppnår delaktighet, inflytande och meningsfullhet för både barn, vårdnadshavare och medarbetare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Samverkan	2017-01-09	2017-12-29

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkars kulturaktiviteter i verksamheterna är meningsfulla

Beskrivning

Invånare har lika möjligheter att ta del av verksamheternas kulturutbud oberoende av funktionsförmåga. Barn och unga i förskolan, den öppna fritidsverksamheten och på fritidsgårdarna har möjlighet att ta del av ett professionellt kulturliv. År 2017 uppmärksammas Per Anders Fogelströms år genom aktiviteter i verksamheterna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Personalens bedömning av "Skapande verksamhet och olika uttrycksformer" (kvalitetsindikatorn)	3,7		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnen i förskolan ska erbjudas minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolan erbjuder ett varierat kulturutbud.

Förväntat resultat

Medarbetarnas bedömning av "Skapande verksamhet och olika uttrycksformer" är 3,7 på en femgradig skala.

Arbetsätt

Barnen erbjuds en stor bredd av olika material för kreativt och fritt skapande.

Pedagogerna skapar grupper för reflektion och samtal om det egna och andras skapande. Där utvecklar barnen sin förmåga att tolka och förstå bilder, texter och symboler såväl med som utan digitala verktyg.

Förskolan ger stort utrymme för drama, dans, sång och musik.

I det tematiska arbetssättet som utgår från barnens intressen används stadens kulturutbud genom bl.a. teater-, musei-, konsert- och biblioteksbesök för att ge barnen en fördjupning av kunskaper och färdigheter.

Under året uppmärksammas Per Anders Fogelströms år genom aktiviteter i verksamheten.

Resursanvändning

I förskolans tematiska arbetssätt används stadens kulturutbud och kreativt skapande för att bredda och fördjupa barnens lärande. Barnen erbjuds minst en professionell kulturupplevelse per termin.

Den pedagogiska miljön är ordnad så att den inbjuder till att uttrycka sig på olika sätt.

Uppföljning

Vi följer upp hur förskolan använder stadens kulturutbud, skapande verksamhet och uttrycksformer genom att kontinuerligt utvärdera grundplaneringar och pedagogisk dokumentation.

WKI och förskoleundersökningen används som verktyg för uppföljning.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Fortsätta arbetet med att utveckla arbetssätt för användningen av digitala verktyg som ett pedagogiskt verktyg.

Utveckla system så att den pedagogiska dokumentationen används som underlag för utveckling av det tematiska arbetssättet där kultur ingår som en del.

Öka kompetensen i arbetet med estetiska uttryckssätt och lärprocesser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kultur och skapande	2017-01-09	2017-12-29

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Nämndmål:

Verksamheternas transporter och resor är miljöanpassade

Beskrivning

Förvaltningens resepolicy ger vägledning i ett hållbart resande. Resor och transporter sker på ett hållbart sätt vilket exempelvis innebär att medarbetare så långt det är möjligt går, cyklar eller åker kollektivt i tjänsten. Förvaltningens bilar tankas i största möjliga mån med miljöbränslen. När avtalen löper ut för tjänstebilar ersätts dessa så långt det är möjligt med elbilar.

Enhetsmål:

Verksamhetens resor är miljöanpassade.

Förväntat resultat

Alla enhetens förskolor använder kollektiva färdmedel när man förflyttar sig i staden. Medarbetarna åker kollektivt vid resor i tjänsten.

Arbetssätt

Medarbetare och barn åker alltid kollektivt när de rör sig i staden under arbetstid. Kollektivtrafikens olika färdmedel vävs även in i projekt och teman.

Resursanvändning

Stockholm stads lokaltrafik.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

Verksamheterna bidrar till att stadens kretslopp är resurseffektivt

Beskrivning

Verksamheterna medverkar till att avfall i ökande omfattning omhändertas för återvinning. Utsortering av matavfall införs i de verksamheter där förutsättningar finns och farligt avfall tas omhand för att säkra att dessa återvinns på ett korrekt sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Verksamheterna förvissas sig om att den egna hanteringen, borttransport och omhändertagande av farligt avfall sker på ett korrekt sätt	2016-04-15	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolorna bidrar till ett resurseffektivt kretslopp.

Förväntat resultat

Alla enhetens förskolor sopsorterar och återvinner.

Köken arbetar resurseffektivt med hög andel KRAV/ekologiskt och svensk/närproducerade livsmedel.

Att matsvinnet minskar ytterligare.

Arbetsätt

Alla barn ges möjlighet att förstå sin delaktighet i naturens kretslopp genom att klimat- och miljöfrågor vävs in i det tematiska arbetssättet, bl.a. genom att delta i sopsortering och att material återanvänds på förskolan.

Kockar och pedagoger samverkar för att minimera matsvinnet - kockarna portionerar ut mat i omgångar och pedagogerna leder barnen i att ta mindre portioner flera gånger.

Där det finns möjligheter tas matavfall omhand för omvandling till biogas.

Allt avfall sorteras och tas omhand enligt stadsdelens instruktioner, t.ex. elektronik lämnas till ansvarig på Stadsdelsförvaltningen, färgpatroner hämtas av skrivarföretaget och övrigt miljöavfall hämtas av Servicegruppen.

Resursanvändning

Medarbetarnas kompetens och engagemang, tillsammans med barnens nyfikenhet och lust att lära, är förskolans viktigaste resurs.

Genom att förskolans kök är "ett pedagogiskt rum" samarbetar kockar och pedagoger.

Uppföljning

På APT, arbetslagmöten och veckomöten.
Matnätverket följer upp livsmedelsinköp och kostnader.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:
Förbättra organisationen för miljöarbetet tillsammans med barnen.
Förskolans rutiner för information till köken så att de kan tillaga rätt antal portioner varje dag.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	95%	År
 Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	80 %	40%	År

Nämndmål:

Verksamheterna är klimatsmarta

Beskrivning

Verksamheterna arbetar för att minska förekomsten av olämpliga kemikalier. Vid beställning av livsmedel och färdiga måltider väljs i möjligaste mån ekologiska alternativ.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Södermalms förskolor ska ge barnen näringsriktig mat och grundläggande kunskaper om kopplingen mellan mat, klimat och hälsa.	2016-01-01	2017-12-31
Södermalms förskolors kockar ingår i ett köksnätverk	2016-01-01	2017-12-31
Verksamheterna ska undvika engångsmaterial (papperstallrikar, plastbestick mm) och planera måltidsinköp för att minska matsvinn	2016-04-15	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolorna är klimatsmarta.

Förväntat resultat

Verksamheterna använder inte olämpliga kemikalier.
Andelen ekologiska livsmedel är 75-85 %.
Enhetens resurser används på ett effektivt sätt och med omtanke om miljön.
Enhetens förskolor når upp till nivå 2 i "Vägledning för en klimatsmart förskola".

Arbetsätt

Klimat- och miljöfrågor vävs in i det pedagogiska arbetet med barnen på så sätt att barnen får tillägna sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp.

Förskolans miljö och material vårdas för lång hållbarhet.

Vid inköp väljer medarbetarna alternativ som inte innehåller farliga kemikalier och vid beställning av livsmedel väljs i möjligaste mån ekologiska alternativ, alternativt svenskt och närproducerat.

Vi minskar köttkonsumtionen genom att servera vegetarisk mat tre dagar i veckan.

Vid behov av material inventeras enhetens resurser innan nya inköp görs.

Resursanvändning

Alla medarbetare har tagit del av stadens "Webbutbildning för kemikaliesmart förskola".

Förskolans inköp är, så långt det är möjligt, klimat- och kemikaliesmarta.

Miljö- och materialvård är en del av det pedagogiska arbetet med barnen.

Uppföljning

Andelen ekologiska livsmedel av de totala inköpen följs upp kontinuerligt varje månad av förskolans kokkar.

Miljöfrågor är en stående punkt på APT.

Förskolechefen följer kontinuerligt upp enhetens inköp.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Arbeta för att nå nivå 2 i "Vägledning för en klimatsmart förskola".

Förbättra organisationen för miljöarbetet tillsammans med barnen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Klimat- och miljöarbete	2017-01-09	2017-12-29

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Nämndmål:

Verksamheternas inomhusmiljö är god

Beskrivning

Ljud- och luftkvalitet förbättras i förvaltningens verksamhetslokaler med särskilt fokus på förskolelokaler.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla förskolor organiserar verksamheten för en god ljudmiljö.	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolornas inomhusmiljö är god.

Förväntat resultat

Förskolan organiserar sig så att inomhusmiljön är god.

Arbetsätt

Pedagogerna delar in barnen i mindre grupper för olika aktiviteter och man organiserar sig så att alla inte är inomhus samtidigt.

Den pedagogiska miljön organiseras så att den stimulerar till koncentrerad lek.

Det finns kontaktpersoner på varje förskola som sköter kommunikationen med fastighetsägare och fastighetsskötare vid behov.

Resursanvändning

Möbler som bidrar till en lägre ljudnivå.

En organisation som innebär att barn och pedagoger fördelar sig inom- och utomhus.

Förskolans fastighetsägare och fastighetsskötare.

Uppföljning

På APT, arbetslagmöten och veckomöten.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Se över organisationen för hur vi fördelar oss inom- och utomhus under dagen.

Vid mätning av ljudmiljön som gjordes 2016 fick förskolorna Sagan och Malmgården föreläggande om att vidta åtgärder som kommer att göras under 2017.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

Verksamheten drivs inom givna ekonomiska ramar och uppfyller verksamhetens mål

Beskrivning

Verksamheten ryms inom tilldelad budget. Befintliga resurser används optimalt och avtal följs upp systematiskt. Rätt insatser ges i rätt tid och rätt mängd. Förvaltningen kännetecknas av en kultur där ständiga förbättringar är en del av arbetet.

Enhetsmål:

Det ekonomiska resultatet är positivt.

Förväntat resultat

Det ekonomiska resultatet är positivt.

Arbetsätt

Förskolechefen ansvarar för en god ekonomisk hushållning där tilldelade medel används på ett optimalt sätt inom resultatenheten bl.a. genom att det finns ett välbalanserat schema på varje förskola och att det finns inskrivna barn i förhållande till personaltäthet.

All personal på förskolan får kontinuerlig information om budgetläget på sin förskola, då den finns som en stående punkt på APT.

Arbetsplatsledare finns på varje förskola med ett övergripande ansvar för den dagliga organisationen. Vid behov av vikarier följs en tydlig plan så att enhetens resurser används på bästa sätt.

Alla förskolor inom enheten samarbetar både när det gäller inköp av material och inventarier. Ekonomiska uppföljningar görs och skickas in till stadsdelen varje månad.

Resursanvändning

Verksamheten använder sina tilldelade resurser på ett ansvarsfullt sätt.

Vikarier används endast vid behov.

Återkommande avstämningar av budgetläget på APT och ledningsgruppsmöten.

Innan eventuella investeringar görs inventeras behovet av dessa.

Enhetens förskolor samarbetar både när det gäller personal, material och inventarier.

Uppföljning

Ekonomi följs upp i månads- och tertialrapporter.

Ekonomi följs upp kontinuerligt på APT.

Schemaavstämningar görs kontinuerligt för att säkerställa att enhetens personalresurser används på bästa sätt.

Utveckling

Vi fortsätter arbetet med att göra medarbetarna delaktiga i hur enhetens ekonomiska resurser används och vilket ansvar var och en har för att bidra till en budget i balans.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar tar del av stöd och service på ett likvärdigt sätt

Beskrivning

Invånare som kommer i kontakt med verksamheterna känner sig trygga i vetskapen om att bemötande och service utformas på ett likvärdigt sätt för kvinnor och män, flickor och pojkar. Det stöd och den service som erbjuds ger ett likvärdigt resultat. Resursfördelningen påverkas inte av könstillhörighet.

Målet är att de uppföljningar som görs ska visa att resultatet för kvinnor och män, flickor och pojkar är lika. I de uppföljningar där skillnader i resultat mellan kvinnor och män, flickor och pojkar finns ska det tydligt framgå om skillnaderna är motiverade eller omotiverade. Vid omotiverade skillnader vidtas åtgärder.

Enhetsmål:

Barn och vårdnadshavare behandlas lika, oavsett kön.

Förväntat resultat

Barn och vårdnadshavare känner sig trygga med att alla bemöts lika oavsett kön.

Arbetsätt

Vi arbetar aktivt med värdegrundsfrågor utifrån Barnkonventionen och förskolans likabehandlingsplan.

Vi tar hänsyn till ett jämställdhetsperspektiv vid utformningen av barnens lärmiljöer.

Resursanvändning

Förskolans främsta resurs är medarbetarna. Deras kompetens ger förutsättningar för en verksamhet som behandlar alla lika oavsett kön.

Uppföljning

Likabehandling oavsett kön följs upp vid årlig revidering av likabehandlingsplanen och löpande på APT och arbetslagsmöten.

Vårdnadshavarna utvärderar verksamheten en gång per år genom förskoleundersökningen.

Utveckling

Vi behöver utveckla arbetet med att göra likabehandlingsplanen till ett levande dokument i verksamheten för att ytterligare utveckla det normkritiska tänkandet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Sjukfrånvaro		Tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,4 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

Chefer utövar ett gott ledarskap och medarbetarna har rätt kompetens

Beskrivning

Chefer ansvarar för sin egen kompetensutveckling och har till sitt stöd ett antal utbildningar och workshoppar i förvaltningens regi.

Verksamheternas kompetensförsörjning på kort och lång sikt är avgörande för måluppfyllelse och kvalitet. En god och långsiktig introduktion är viktig för att behålla medarbetare. Stadens personalpolicy vägleder verksamheterna i att vara en god arbetsgivare. Stadens kommunikationsprogram vägleder chefer och medarbetare för att klara mål och vision.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förankra och implementera stadens nya personalpolicy	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheterna ska tillhandahålla introduktionsprogram för nyanställda,	2016-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolechefen ger förutsättningar för en god kvalitet i verksamheten

Förväntat resultat

Förskolechefen förmedlar uppdrag och mål så att alla förstår sin del i helheten. Medarbetarna får återkoppling på sina arbetsinsatser vilket leder till helhetssyn, initiativkraft och att allas kompetens tas tillvara. Förskolechefen är tillgänglig.

Arbetsätt

Verksamhetens uppdrag och mål kommuniceras på APT, ledningsgruppsmöten, planeringsdagar och i utvecklingssamtal så att alla medarbetare vet vad som förväntas av dem. Ledarskapet bygger på demokratiska värderingar och lägger vikt vid att det i strukturerna ska finnas förutsättningar för goda relationer.

Utgångspunkten för organisationen är att medarbetarna är delaktiga och har inflytande.

Förskolechefen har byggt en organisation som fungerar som ett "delegerat ledarskap" som på olika sätt ger medarbetarna det stöd de behöver i sitt arbete.

Det pedagogiska ansvaret för enhetens förskolor har delats upp mellan förskolechef och biträdande förskolechef.

Det finns tid för att planera, utvärdera och analysera arbetet med fokus på utveckling för brukare/kunder och enheten har system och verktyg för att kvalitetssäkra verksamheten.

Förskolechefen är alltid tillgänglig för medarbetarna och är genom den organisation som finns välinformerad inom alla områden på förskolan.

På varje förskola finns minst en arbetsplatsledare som ansvarar för det övergripande arbetet på sin förskola. De ingår i en ledningsgrupp som arbetar med utveckling och övergripande frågor med utgångspunkt från läget på varje förskola.

Under utvecklingssamtalen läggs fokus på medarbetarnas uppdrag och de förutsättningar som finns för att bidra till kvalitet och utveckling.

Resursanvändning

Enheten har en tydlig organisation och struktur med en ledningsgrupp som består av förskolechef, biträdande förskolechef, administrativ assistent, IT- och kommunikationsansvarig och arbetsplatsledare.

Förskolechef och biträdande förskolechef delar på arbetet med att inspirera och stötta medarbetarna i det pedagogiska utvecklingsarbetet.

En administrativ assistent och en IT- och kommunikationsansvarig finns som stöd för medarbetarna.

Ett tydligt system för det systematiska kvalitetsarbetet ger goda förutsättningar för att synliggöra kvalitén i verksamheten.

Forum för dialog och delaktighet: planeringsdagar, APT, ledningsgruppsmöten, utvecklingssamtal, pedagogiska nätverk, veckomöten och arbetslagsmöten.

Uppföljning

Medarbetarna ger förskolechefen kontinuerlig återkoppling om verksamheten.

Förskolechefens arbete utvärderas årligen i Medarbetarenkäten.

Förskolechefens arbete följs upp i ett årligt utvecklingssamtal med ansvarig avdelningschef.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Fortsätta utveckla alla medarbetares förståelse för sitt uppdrag och hur var och en bidrar till helheten.

Ge nya medarbetare en god introduktion så att de snabbt kommer in i enhetens organisation och arbetssätt och ges de bästa förutsättningar i sitt arbete med förskolans uppdrag och mål.

Förskolan Malmgården planerar att delta i Kvalitetsutmärkelsen 2017.

Nämndmål:

I förvaltningen råder en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor

Beskrivning

En trygg anställning är en självklarhet och arbetet med att minimera ofrivillig deltid fortsätter. Antalet allmänna visstidsanställningar ska minska. Heltid är norm och är utgångspunkten vid nyanställningar.

Arbetet för att verksamheterna ska vara en hälsosam och hållbar arbetsplats fortsätter. I förvaltningen råder nolltolerans mot kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering. All rekrytering ska utgå från stadens kompetensbaserade rekryteringsprocess.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Verksamheterna ska aktivt arbeta för att minska andelen allmänna visstidsanställningar	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheterna ska på en arbetsplatsträff diskutera den egna arbetsmiljön och förvaltningens rutiner vid kränkande särbehandling.	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Ledarskapet är tydligt, aktivt och kommunikativt.

Förväntat resultat

Medskapandeindex är 83.

Arbetssätt

Genom förskolechefens arbete med att utveckla tydliga strukturer och ett kontinuerligt arbete med förskolans värdegrund är medarbetaren väl förtrogen med förskolans styrdokument och tar ansvar för att arbetet på förskolan följer de normer och värden som anges i förskolans läroplan.

Varje år har förskolechefen ett utvecklingssamtal och ett lönesamtal med medarbetarna. Under utvecklingssamtalet, som har fokus på medarbetarskapet, har man en dialog om arbetet och hur man bidragit till verksamhetens kvalitet. Det lönesättande samtalet utgår från förskoleavdelningens lönekriterier.

Förskolechef och biträdande förskolechef har ett samarbete med arbetsplatsledarna på varje förskola i syfte att öka medarbetarnas engagemang och förståelse för hur var och en bidrar till den vision som enheten har.

Förskolechef och biträdande förskolechef har delat upp ledarskapet för enhetens förskolor i syfte att arbeta med ett mer coachande ledarskap genom en högre närvaro på respektive förskola.

Förskolechef eller biträdande förskolechef deltar på alla APT.

Enheten arbetar aktivt med rehabilitering för att medarbetarna skall komma tillbaka i arbete så snabbt som möjligt.

Samtal/handledning och läkarbesök på företagshälsan Helsa erbjuds vid behov.

Resursanvändning

Enhetens tydliga struktur.

Biträdande förskolechef och enhetens arbetsplatsledare är en viktig länk mellan förskolechef och varje enskild förskola.

Genom nätverk och ledningsgruppsmöten tas enhetens kompetenser tillvara.

It- och kommunikationsansvarig och administrativ assistent.

Uppföljning

Arbetet utvärderas i utvecklingssamtal, lönesamtal och Stockholm stads medarbetarenkät.

APT är ett forum för uppföljning av förskolans mål och vision.

På ledningsgruppsmöten arbetar förskolechef, biträdande förskolechef, arbetsplatsledare, administrativ assistent och it- och kommunikationsansvarig med enhetens övergripande utveckling.

Alla medarbetare kommer att delta i utvärderingen av svaren i Stockholm stads medarbetarenkät 2017 och aktivt delta i skapandet av en plan i syfte att förbättra kommunikation, ledarskap och medarbetarskap.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Fortsätta utveckla alla medarbetares förståelse för sitt uppdrag och hur var och en bidrar till helheten.

Ge nya medarbetare en god introduktion så att de snabbt kommer in i enhetens organisation och arbetssätt och ges de bästa förutsättningar i sitt arbete med förskolans uppdrag och mål. Förskolan Malmgården planerar att delta i Kvalitetsutmärkelsen 2017.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämndmål:

Människors rättigheter tillgodoses på ett likvärdigt sätt i verksamheten

Beskrivning

Den service och det stöd som verksamheterna ger är likvärdig och av god kvalitet för alla oavsett kön, etnicitet, ålder, könsöverskridande identitet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, religion eller trosuppfattning. Det innebär inte att stöd ska utformas likadant, utan att stödet behöver anpassas till olika gruppers behov.

Myndighetsutövningen är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Invånare som kommer i kontakt med nämndens verksamheter upplever att de inte har blivit diskriminerade. För att säkerställa att verksamheten är av god kvalitet finns processer och rutiner som följs upp regelbundet och är kända av alla medarbetare. Verksamheterna analyserar även om det finns risker och/eller omotiverade skillnader utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.

Enhetsmål:

Förskolorna arbetar för människors lika värde.

Förväntat resultat

Barnen ges förutsättningar för att utvecklas till jämställda framtidsmedborgare.

Arbetssätt

Verksamheten bygger på de barn som för närvarande finns på förskolan. På så sätt möter vi barnens behov oavsett bakgrund.

Verksamheten baseras på demokratiska principer där barnens delaktighet och inflytande är rådande.

Det finns en tydlig arbetsgång för att säkerställa att barn i behov av extra stöd får det.

Den pedagogiska dokumentationen som ligger till grund för utvärdering och planering reflekteras även ur ett genus- och normkritiskt perspektiv.

Varje förskolas likabehandlingsplan är ett levande styrdokument som säkerställer arbetet med människors lika värde.

Varje hemvist har en loggbok där man dokumenterar händelser.

Resursanvändning

Förskolans främsta resurs är medarbetarna. Deras kompetens och vårdnadshavarnas kunskaper om det egna barnet ger förutsättningar för en verksamhet som gynnar barnet oavsett bakgrund.

Förskolans pedagogiska miljö utformas utifrån ett normkritiskt perspektiv.

Vid behov av särskilt stöd kontaktas Stödenheten.

Uppföljning

Vi följer upp arbetet med människors lika värde genom att kontinuerligt utvärdera grundplaneringar och pedagogisk dokumentation tillsammans med barnen.

Tre gånger per år använder vi utvärderingsverktyget WKI och resultatet från förskoleundersökningen, för att följa upp målet.

Vårdnadshavarna erbjuds minst ett utvecklingssamtal per termin, vid behov oftare.

Utveckling

Vi behöver utveckla arbetet med att göra likabehandlingsplanen till ett levande styrdokument i verksamheten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

Barn och unga uttrycker sin mening i frågor som rör deras vardag

Beskrivning

Barn och unga har medbestämmande i frågor som rör deras vardag. Det innebär bland annat barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och att hänsyn tas i alla frågor som berör honom eller henne.

Barnets bästa är avgörande även när beslut och andra åtgärder rör föräldern som till exempel vård- eller behandlingsinsatser. Hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Enhetsmål:

Barnen är delaktiga och har inflytande över sin vardag.

Förväntat resultat

Förskolan har ett demokratiskt arbetssätt som bjuder in barnen till delaktighet och inflytande i verksamheten.

Arbetssätt

Verksamheten utvärderas kontinuerligt tillsammans med barnen med hjälp av pedagogisk dokumentation med utgångspunkt från frågeställningarna Vad har vi gjort? Vad tänker vi om det? Hur går vi vidare? Med hjälp av pedagogernas reflektioner tillsammans med barnen

utvecklas och planeras verksamheten.

Pedagogerna använder även observationer och egna utvärderingar i arbetslagen som verktyg för att säkerställa att verksamheten bedrivs utifrån barns perspektiv.

Barnen deltar i "Matkunskap" tillsammans med förskolans kock.

Förskolan är flexibel när det gäller gruppindelningar och rutiner för att öka utrymmet för barnens egna val och pedagogerna organiserar sig så att det finns utrymme för att följa barnens initiativ.

Förskolan arbetar aktivt med Barnkonventionen för att öka barnens förståelse för demokrati och alla människors lika värde.

Resursanvändning

Miljöerna är inbjudande, tillåtande och tillgängliga för barnen att göra sina egna val och starta aktiviteter på egen hand. De är också tydliga för att stötta barnens initiativ till lek och aktivitet.

Medarbetarnas kompetens i ett demokratiskt arbetssätt.

En dialog med barnens vårdnadshavare, som ger delaktighet i förskolans arbete med demokratiuppdraget, gör att de blir en resurs som uppmuntrar, stöttar och stimulerar barnens inflytande och delaktighet.

Uppföljning

WKI och förskoleundersökningen används som verktyg för uppföljning.

Vi följer upp utvecklingen av barnens delaktighet och inflytande genom att reflektera tillsammans med barnen.

Kontinuerligt utvärdera grundplaneringar och pedagogisk dokumentation på arbetslagsplaneringar.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Den pedagogiska utomhusmiljön, för att stödja barnens delaktighet och inflytande.

Säkerställa en planerad meningsfull verksamhet utomhus som utgår från barnens intressen och nyfikenhet.

Utveckla arbetet med digitala verktyg som en hjälp för reflektion och lärande.

Att ta fram en deklARATION för hur arbetet ska bedrivas så att vi uppnår delaktighet, inflytande och meningsfullhet för både barn, vårdnadshavare och medarbetare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Demokratiska värderingar	2017-01-09	2017-12-29

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar utsätts inte för våld

Beskrivning

Alla verksamheter kan vägleda kvinnor och män som utsätts för våld i nära relationer om vem de kan vända sig till för att få råd, stöd och information. I det våldsförebyggande arbetet för barn och unga sker samverkan mellan socialtjänst, skola och förskola. För att upptäcka barn, vuxna eller äldre som är eller har varit utsatta för våld i nära relation använder verksamheterna screeninginstrumentet FREDA. Riskbedömningsmodellen Signs of Safety används för att göra risk- och skyddsbedömningar för barn som utsätts, bevittnar eller riskerar att utsättas för våld. Våldsutsatta vuxna och barn i behov av skydd erbjuds skyddat boende eller tillfälligt boende med boendestöd. För de våldsutsatta som ännu inte genomfört ett uppbrott finns stöd att tillgå av en Lots. Våldsutsatta vuxna och barn erbjuds samtalsstöd enskilt eller i grupp inom Södermalms öppenvård.

Enhetsmål:

Förskolorna arbetar aktivt mot våld.

Förväntat resultat

Alla känner sig trygga på förskolan.

Arbetssätt

Pedagogerna är närvarande och inlyssnande för att leda barnen i deras sociala samspel. Förskolan använder materialet Start och Stegvis i arbetet med emotionell och social utveckling.

Barnen delas in i mindre grupper och verksamheten utformas efter varje barns behov, vilket ger en meningsfull vardag.

Pedagogerna är lyhörda och fångar upp signaler som kan tyda på att ett barn far illa och agerar då enligt de regelverk som finns.

Resursanvändning

Förskolans främsta resurs är medarbetarna. Deras kompetens och engagemang ger förutsättningar för en verksamhet som gynnar barnets sociala och emotionella utveckling. Start och Stegvis.

Förskolans likabehandlingsplan.

Anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagen och skollagen.

Uppföljning

Arbetet med det sociala samspelet på förskolan följs upp kontinuerligt tillsammans med barnen och på arbetslagsmöten.

Utveckling

Vi behöver utveckla arbetet med att göra likabehandlingsplanen till ett levande styrdokument i verksamheten.

Enhetens barnombud deltar i kompetensutveckling om våld i nära relationer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

Invånare är delaktiga och kan påverka

Beskrivning

Södermalms stadsdelsområde har en levande närdemokrati där kvinnor och män, flickor och pojkar kan påverka verksamheterna. Verksamheterna arbetar aktivt med att göra berörda delaktiga i utformningen av stöd, service och insatser. Synpunkter, idéer, klagomål och medborgarförslag välkomnas och används för att utveckla verksamheten. Förvaltningen utvecklar formerna för samverkan med det civila samhället.

Enhetsmål:

Vårdnadshavare har möjligheter till delaktighet och inflytande i verksamheten.

Förväntat resultat

Vårdnadshavarna är delaktiga i förskolans verksamhet.

Arbetsätt

När ett barn ska börja på förskolan skickar vi, per post, ut en inbjudan och information om introduktionen och innan den börjar inbjuds de till ett informationsmöte.

Alla nya vårdnadshavare får en "Introduktionsmapp" med allsidig information om förskolans arbete och organisation.

Vid introduktionen deltar vårdnadshavarna aktivt, vilket gör att barnen introduceras direkt i verksamheten. Vårdnadshavarna är, tillsammans med sitt barn, delaktiga under hela introduktionsperioden som pågår under 3-5 dagar i följd, vid behov längre.

Efter introduktionen har en pedagog ett uppföljningssamtal med varje familj.

Inför terminsmöten och dialogmöten bjuder vi in vårdnadshavarna att komma med förslag på frågor de vill ta upp. På vårens terminsmöte synliggörs arbetet kopplat till läroplanen och på höstens möte följs resultatet från förskoleundersökningen upp i en dialog med vårdnadshavarna.

Dialogmötet, där förskolechef och biträdande förskolechef deltar, fokuserar på aktuella vardagsfrågor på förskolan samt pedagogiska diskussioner kopplat till förskoleundersökningen.

Vi är tydliga med förskolans mål och via vårt intranät får vårdnadshavarna på varje hemvist varje/varannan vecka en grundplanering där det planerade pedagogiska arbetet redovisas. På så sätt kan de tydligt följa förskolans arbete med de olika delarna i vårt uppdrag och också lättare ställa frågor och bidra med idéer om och synpunkter på verksamheten. Som komplement till grundplaneringen får de också ett informationsbrev minst en gång i månaden

där vi på ett mer djupgående sätt beskriver förskolans arbete med målen i läroplanen. Även köken skickar ut ett informationsbrev varje månad där vårdnadshavarna får information om kosten, kockarnas pedagogiska arbete, KRAV-information och efterfrågade recept. Vårdnadshavarna inbjuds till ett utvecklingssamtal per termin men är informerade om att det finns utrymme för ytterligare samtal.

Barnens temaarbeten och projekt dokumenteras tillsammans med barnen själva genom texter, bilder och utställningar i förskolans lokaler.

Det enskilda barnets dokumentation görs med hjälp av stadsdelens mallar i programmet OneNote och delges vårdnadshavarna under utvecklingssamtal.

Stockholm stads årliga förskoleundersökning används av arbetslagen när de utvärderar och planerar verksamheten. Den ger möjlighet att se och reflektera över vårdnadshavarnas åsikter och används i arbetet med att förbättra både innehåll och organisation för att utveckla verksamheten.

Medarbetarnas bemötande av vårdnadshavarna inbjuder till delaktighet.

Resursanvändning

Förskolans främsta resurs är medarbetarna. Deras kompetens och vårdnadshavarnas kunskaper om det egna barnet ger förutsättningar för en god samverkan som gynnar barnet. Dokumentation används för att kommunicera det enskilda barnets utveckling under förskoletiden.

På varje förskolas intranät finns styrdokument/handlingsplaner och annan information tillgänglig för vårdnadshavarna.

Alla hemvister, förskolornas kök och enheten Västra Söders förskolor kommunicerar med hjälp av Instagramkonton. Köken och hemvisterna presenterar sin dagliga verksamhet och enheten presenterar sitt arbete utifrån Stockholm stads vision 2040.

Uppföljning

Vårdnadshavarnas delaktighet och inflytande följs upp på APT, arbetslagsmöten och i utvecklingssamtal.

Tre gånger per år använder vi utvärderingsverktyget WKI och en gång per år utvärderas resultaten i förskoleundersökningen för att följa upp målet.

Utveckling

Vi behöver fortsätta utvecklingsarbetet inom följande områden:

Utveckla dokumentationen så att den fullt ut fungerar som ett verktyg för dialog med vårdnadshavarna.

Fortsätta arbetet med det professionella förhållningssättet.

Uppföljning av ekonomi

Resursanvändning

Budget 2017

Övriga frågor